

Nr 171

Av herr **Johanson** i Västervik **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till verkstäder för handikappade.*

(Lika lydande med motion nr 133 i Första kammaren)

Arbetsmarknadsstyrelsen har i sina petitaskrivelser för budgetåren 1960/61, 1961/62 och 1962/63 under reservationsanslaget Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade bl. a. föreslagit, att till huvudmän för institutioner för arbetsträning eller skyddad verksamhet skulle utgå statsbidrag även till anskaffande av en första uppsättning maskiner och verktyg med hälften eller i undantagsfall med högst två tredjedelar av kostnaderna. Den genomsnittliga utrustningskostnaden per individuell arbetsplats uppskattar styrelsen till 4 000 kr. Vid en beräknad utbyggnad av verksamheten med ca 1 300 individuella arbetsplatser skulle på staten fallande kostnader uppgå till ca 2 600 000 kr.

Under förslagsanslaget Bidrag till driften av verkstäder för handikappade har arbetsmarknadsstyrelsen bl. a. ånyo föreslagit, att bidrag skall utgå med högst 50 % av kostnaderna för avlönande av föreståndare och arbetsledare samt med 50 % av arvodeskostnader för läkare vid träningsverkstad eller arbetscentral, dock högst med 100 kr. per plats och år. Förslagen har hittills icke vunnit Kungl. Maj:ts eller riksdagens gillande.

Enligt vår bestämda uppfattning, och denna åsikt synes helt delas av departementschefen, måste det föreligga ett betydande intresse från det allmännas sida, att en kraftig utbyggnad av verkstäder för handikappade kommer till stånd. Härigenom skulle sådana handikappade människor, som visserligen inte kan konkurrera på den öppna arbetsmarknaden men som ändock kan besitta en relativt god produktionsförmåga, beredas möjligheter att själva helt eller delvis bidra till sin försörjning. Från humanitär synpunkt är de kostnader som är förknippade med anordnandet och driften av sådana verkstäder väl motiverade i ett samhälle där rätt till arbete anses höra till de primära medborgerliga rättigheterna.

Från rent samhällsekonomisk synpunkt innebär verksamheten otvivelaktigt en vinst, om hänsyn tages till de minskade utgifterna för den handikappades uppehälle i form av pension, socialunderstöd, arbetslöshetsunderstöd etc. samt till den skatt som den handikappade i produktivt arbete har att erlägga av uppbyggen arbetsinkomst. Härtill kommer det värde som de vid dessa verkstäder framställda produkterna representerar.

Det är sålunda från skilda synpunkter ytterst angeläget att de handikappades vilja och förmåga att utföra en arbetsinsats tages till vara i väsentligt större utsträckning än vad hittills varit fallet.

Vid årsskiftet 1960/61 fanns vid verkstäder av detta slag ca 3 000 platser, varjämte ca 800 var sysselsatta med hemarbete. Detta platsantal är helt otillräckligt med hänsyn till föreliggande behov av i synnerhet skyddad verksamhet. Arbetsmarknadsstyrelsen har på grundval av gjorda punktundersökningar uppskattat behovet till ca 15 000 arbetsplatser.

Enligt vad vi inhämtat är för närvarande över 100 kommittéer i arbete med utredningar av frågor rörande startande av verkstäder för handikappade. För kalenderåret 1962 räknar arbetsmarknadsstyrelsen med ett nytillskott av ca 1 300 individuella arbetsplatser för arbetsträning och skyddad sysselsättning. Beräkningen är emellertid baserad på den förutsättningen att styrelsens förslag om ökade statsbidrag för anordnande och drift av verkstäder för handikappade vinner bifall.

Statens stöd har på detta område hittills varit alltför blygsamt för att animera landsting och primärkommuner m. fl. huvudmän att i tillräcklig omfattning anordna verkstäder för handikappade. Då det är oss väl bekant att många kommunala förtroendemän har en positiv inställning till dessa frågor, är det med beklagande vi måste konstatera att departementschefen — trots deklarerad positiv inställning också från hans sida — icke ansett sig nu böra föreslå riksdagen nödvändig förbättring av statsbidragen till denna verksamhet. Om icke ett ökat statligt stöd kommer till stånd, föreligger stor risk att nytillskottet av arbetsplatser kommer att bli avsevärt lägre än det av arbetsmarknadsstyrelsen beräknade. För att förhindra en dylik utveckling är det angeläget att ett ökat statligt ekonomiskt stöd till verksamheten nu kommer till stånd, i första hand i form av förbättrade investeringsbidrag.

Det synes oss fullt befogat att verkstäder för handikappade i statsbidrags-hänseende likställes med provisoriska yrkesskollokaler, icke enbart i fråga om bidrag till lokaler utan även vad gäller bidrag till grunduppsättning av maskiner eller likvärdig utrustning. Kostnaderna härför har — som förut nämnts — för budgetåret 1962/63 beräknats till 2 600 000 kr. Detta i förhållande till vissa andra investeringsbidrag relativt blygsamma belopp skulle med all säkerhet få en betydande stimulerande effekt och därigenom bidra till den utbyggnad av verkstäder för handikappade som alla torde vara ense om är nödvändig.

Chefen för ecklesiastikdepartementet har — i anslutning till av överstyrelsen för yrkesutbildning framlagt förslag om höjning av statsbidraget till provisoriska skollokaler från nuvarande 325 kr. per kvm nettogolvyta till 390 kr. — under punkt 160 i åttonde huvudtiteln uttalat, att han vid sin slutliga anmälan av anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet ämnar upptaga frågan om höjt bidrag till provisoriska yrkesskolbyggnader till behandling. Vi hemställer att ett sådant höjt bidrag kommer att utgå även till verkstäder för handikappade, så att dessa i fortsättningen — liksom hittills —

i bidragshänseende jämställes med provisoriska yrkesskollokaler. — I anslutning till en sådan höjning synes det nödvändigt att hyresbidragets maximibelopp, som för närvarande är 15 kr. per kvm och år för högst 15 kvm, i vissa fall högst 30 kvm, per arbetsplats höjes så, att de nuvarande relationerna mellan anordningsbidrag och hyresbidrag bibehålles.

Vi finner det vidare både önskvärt och rimligt att statens bidrag till föreståndares och arbetsledares löner höjes från nuvarande 40 % (i vissa fall 45 %) till ursprungligen beslutade 50 %. Statsbidrag bör också utgå till arvode åt läkare, särskilt som staten föreskriver att klienterna vid verkstäderna för handikappade skall stå under viss medicinsk tillsyn. Även i andra avseenden vore ett ökat statligt stöd motiverat.

I första hand synes dock ett ökat statligt stöd till verkstäder för handikappade böra inriktas på en utvidgning av anordningsbidragen. Med hänsyn härtill och med hänvisning till vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta

att statsbidrag skall utgå till verkstäder för handikappade till anskaffande av en första uppsättning maskiner eller likvärdig utrustning och att härtill anvisas 2 600 000 kr. samt

att nu utgående statsbidrag till anordnande av verkstäder för handikappade, 325 kr. per kvadratmeter nettogolvyta, skall utgå med det högre belopp, som kan komma att beslutas för provisoriska skollokaler vid lokal yrkesskola, och att hyresbidragets maximibelopp höjes så, att de nuvarande relationerna mellan anordningsbidrag och hyresbidrag bibehålles.

Stockholm den 24 januari 1962

Eric W. Johanson

Arvid Eskel

Ingvar Svanberg

Olle Westberg

Hugo Bengtsson

Rune Johansson

i Landskrona

i Norrköping

Valter Kristenson

Gunnar Engkvist

Erland Carbell

T. Fredriksson

Arne Blomkvist